

PSYCHOLOGIE U NÁS A V ZAHRANIČÍ

ŽIVOTNÉ JUBILEUM DOC. PhDr. GEJZU DOBROTĀKU, CSc.

Známý slovenský klinický a forenzný psychológ — doc. dr. G. Dobrotka, CSc — oslavuje životné jubileum a skoro 40 rokov odbornej a pedagogickej praxe. Narodil sa 17. 4. 1918 v Kremnici, kde strávil detstvo a adolescenciu a r. 1937 stal sa homo matorus na tamojšom štátnom reálnom gymnáziu. Rok študoval na LF UK a svoju biologickú orientáciu si trvale uchoval. Pritahovala ho však psychológia, ktorá sa v tom čase študovala v rámci filozofie. Preto sa zapísal na FF UK v Bratislave. Počas štúdia bol aj na recipročnom štipendiu v Lipsku. V decembri 1944 promoval na doktora filozofie so zameraním na psychológiu. Hneď po oslobodení pracoval vo funkcii odborného poradcu pre nábor do priemyslu; do r. 1951 pracoval na Čs. ústave práce v Bratislave.

Jeho klinická orientácia sa začína plne uplatňovať od r. 1951, kedy nastúpil ako psychológ na Psychiatrickú kliniku LFUK. V rámci tejto funkcie sa zapájal aj do pedagogickej činnosti. Príležitostne začal prednášať aj pre Ústav pre ďalšie vzdelávanie lekárov a farmaceutov a r. 1962 sa stáva odborným asistentom tohto ústavu. R. 1967 prešiel na Katedru psychológie FFUK v Bratislave, kde pracuje doteraz, ale do r. 1977 súbežne viedol aj Katedru liečebnej pedagogiky IŠLP. Roku 1969 obhájil vedeckú hodnosť kandidáta psychologických vied a o rok neskôr sa habilitoval.

Biografické údaje sú však iba hrubým rámcom pre náčrt kontúr činnorodej a dynamickej osobnosti jubilanta, ktorú charakterizuje široká paleta odbornej činnosti. Rutinnú psychodiagnostickú prácu začína hneď od počiatku spájať s výskumom. Z tejto oblasti sú známe najmä jeho práce o psychodiagnostike neuróz (metódou opakovaných pokusov s numerickým kvadrátom) a o Rorschachovej metóde (defektové predstavy a aplikácia ROR v subnarkóze). Čoskoro ho priťahovali aj hraničné problémy klinickej a forenznej psychológie; spolupracoval pri súdnych posudkoch a od r. 1967 sa stáva samostatným súdnym znalcom s veľmi bohatou praxou. Medzi najznámejšie jeho práce v tejto oblasti patria štúdie o juvenilnej delikvencii a o detských suicídiiach, ktoré sa vyznačujú mnohými originálnymi postrehmi a novými teoretickými prístupmi. Ako odborný asistent Inštitútu pre ďalšie vzdelávanie lekárov a farmaceutov organizuje postgraduálne kurzy pre klinických psychológov, ale zároveň presúva svoju odbornú orientáciu na detský a adolescentný vek a pracuje na oddelení detskej psychiatrie, ktorá už predtým priťahovala jeho pozornosť. Tento záujem vyústil do štúdií a prednášok o paranoidných prejavoch v detskom veku, a to aj vo vzťahu k trestnej činnosti, kde osobitne študuje paranoidnú obranu, ako motiváciu trestného činu. Základné otázky forenznej psychológie sa potom stali aj predmetom jeho kandidátskej dizertácie (skrátene uverejnená v Zborníku FFUK, IŠLP Pedagogica specialis, 1969).

Z ďalších tematických okruhov, ktorým sa intenzívne venoval, treba spomenúť aspoň problematiku psychopatií a patológie osobnosti vôbec, niektoré otázky penológie a viktimológie, problematiku samovrážd, toxikománie, enurézy, sexuálnych deviácií (najmä transvestitizmus a incest), ale i problémy psychohygieny v detskom a adolescentnom veku a mnohé iné. K niektorým témam sa opätovne vracia, publikuje o nich ďalšie štúdie so spolupracovníkmi (s ktorými publikuje vyše 15 štúdií) a prednáša o nich na domácich i zahraničných konferenciách.

V svojej vedeckej práci uplatňuje dôsledne klinickú metódu a dovedie problém do konca, prináša jeho nové teoretické interpretácie, pričom jeho vycibrený a nevšedný štýl mu tiež pomáha zmocniť sa adekvátne klinickej skutočnosti.

Jeho spoločenská angažovanosť sa uplatňuje hlavne vo funkciách v odborných spoločnostiach, v odboroch, ale i v televíznej publicistike a verejných prednáškách. Hneď po založení Slovenskej psychologickéj spoločnosti pri SAV sa stal predsedom jej klinickej sekcie, založil a bol dlhoročným predsedom Sekcie forenznej psychológie SPS. Je členom Poradného zboru Ministerstva spravodlivosti pre znalecké otázky, členom výboru Slovenskej sexuologickej spoločnosti a i.

Má rád prácu a pedagogickú prácu zvlášť. Ako vysokoškolský pedagóg sa teší obľube a býva vyhľadávaný ako konzultant diplomových prác, počet ktorých sa už pohybuje

vyše stovky. Prednáša psychológiu osobnosti a forenznú psychológiu, ale aj výberové prednášky na odbore a prednášky v PGŠ, na VŠ ZNB a inde. Má rád mládež, a preto nikdy neodmietol pozvanie prednášať v rámci akcií SZM, na internátoch alebo v rámci Socialistickej akadémie, pre ktorú vydal aj zborník o duševnej hygiene so zameraním na psychohygienu mládeže (spolu s dr. Horkovičom). Výskumne spolupracuje s Ústavom súdneho lekárstva LFUK. Dokáže robiť technické úpravy prístrojov, píše množstvo súdnych posudkov, prednáša na akciách SPS, píše do skript a učebníc, jeho skriptum o psychopatiách si rozmnožujú sami študenti LFUK v rámci činnosti študentských krúžkov, číta, počúva hudbu, ba zvýši mu čas aj na výberové pozieranie televízie.

Doc. Dobrotka je neúnnavný a miluje prácu natoľko, že si zabudne vyberať dovolenku. A tak zostáva nezodpovedanou otázkou, v čom spočíva tajomstvo jeho sviežosti, ktorú mu i naďalej praje kolektív jeho spolupracovníkov z Katedry psychologických vied FFUK, jeho kolegovia zo sekcie foreznej i klinickej psychológie SPS. Veľmi úprimne mu želáme, aby si ju dlho uchoval spolu s dobrým zdravím a hojnou dávkou citov spokojnosti pri plodnej a úspešnej ďalšej práci.

Ad multos annos!

O. Kondáš

Hodnocení činnosti vědeckého kolegia pedagogiky a psychologie ČSAV za r. 1982

V roce 1982 se Vědecké kolegium pedagogiky a psychologie ČSAV soustavně zabývalo především koncepčními a obsahovými otázkami týkajícími se trvalé prognostické činnosti. V této souvislosti byly na jednotlivých zasedáních kolegia projednávány a) podkladové materiály („Zásady trvalé prognostické činnosti v orgánech ČSAV a na pracovištích čs. základního výzkumu“ a „Návrh zásad pro výběr útlumových úseků a směrů základního výzkumu“); b) materiály připravené pro jednání kolegia reagující na vytyčené zásady.

V roce 1982 se uskutečnilo 6 řádných zasedání s těmito hlavními úkoly:

1. Jedním ze stěžejních úkolů kolegia v oblasti prognostické činnosti bylo projednání návrhů na zadání rozborových a prognostických prací pracovištím základního výzkumu. Za psychologii byl stanoven jako prognostické pracoviště Psychologický ústav ČSAV, který bude v dalším období z prognostického hlediska rozpracovávat téma: Psychický vývoj osobnosti, utváření socialistického vědomí a aktivního společenského jednání.

Byla také stanovena prognostická skupina ve složení: předseda M. Kodým, členové: O. Baláž, J. Khol, M. Kořínek, D.

Kováč, J. Skalková, Vl. Hrabal ml. Skupina bude zodpovídat za plnění a včasné předložení vypracovaných studií jak v oblasti psychologie, tak i v oblasti pedagogiky.

V roce 1982 byl, jako každoročně, projednáván také stav a perspektivy rozvoje vědních oborů pedagogiky a psychologie. Kolegium projednávalo především otázky a) analýzy stavu současné psychologické vědy, b) vývoje problematiky, na kterou je zaměřen současný psychologický výzkum a psychologická praxe. Současně byly předloženy náměty pro pracovní program psychologické komise a podněty pro další jednání kolegia. Ukazuje se, že čs. psychologická věda nemůže samozřejmě — vzhledem k malému počtu pracovišť a pracovníků — rozvíjet všechny oblasti světové psychologie. Důležité je, aby byla společenská poptávka uspokojena, což — jak se zdá, postupně nastává. Z jednání také vyplynulo, že zdaleka ještě není vyřešena problematika metodologie v psychologii a je proto nutné výrazněji a koncepčněji v tomto smyslu uplatňovat marx-leninskou filozofii. Kolegium se také věnovalo vztahům rozvoje společnosti ve vztahu k funkcím psychologie. Doporučilo psychologické komisi, aby se intenzivně zabývala otázkami jednotlivých psychologických oborů s ohledem na jejich perspektivní úkoly.

2. Hodnocení mezinárodní 4. pražské konference na téma „Psychický vývoj, učení a utváření osobnosti“. Konference byla